

**Privind finisarea Consultărilor dintre FMI și Moldova pe marginea prevederilor
Articolului IV**

La 10 iulie 2002 Consiliul Executiv al Fondului Monetar Internațional (FMI) a finisat consultările pe marginea prevederilor Articolului IV cu Moldova.¹

Prevederi Generale

După câțiva ani de declin, activitatea economică din Moldova și-a inversat trendul descendent. Susținut de o recoltă bogată și de o creștere industrială continuă, PIB a crescut în 2001 cu 6% de la 2% în 2000. În același timp, inflația la sfârșit de perioadă a înregistrat 6.5%, reducându-se de la 18.5% în 2000. Aceste rezultate, care au fost permanente pe parcursul primului trimestru al anului 2002 reflectă o politică financiară durabilă și o reînviere a exporturilor. Totuși, în ciuda acestor rezultate pozitive, Moldova rămâne una din cele mai sărace țări din regiune.

Politica fiscală s-a înăsprit semnificativ ca urmare a crizei din Rusia din 1998. Deficitul obligațiunilor totale ale guvernului (excluzând împrumuturile preconizate) a fost redus la 2.5% din PIB în 1999 de la 8.5% în 1998 și în continuare la mai puțin de 1% în 2000. În 2001 a fost înregistrat un surplus de 0.5% din PIB, în special datorită reducerii semnificative a cheltuielilor; achitarea arieratelor interne nefiind suficient de rapidă comparativ cu cele preconizate. Finanțarea externă redusă a determinat sechestrarea bugetului și acumularea unor arierate externe noi în cea de-a doua jumătate a anului. Bugetul a continuat să înregistreze un surplus nesemnificativ în primul trimestru al anului 2002, dar salariile ne prevăzute în bugetul pentru angajații sectorului social au determinat înrăutățirea programului fiscal.

Datorită reducerii inflației, cererea de bani s-a restabilit în mod constant în perioada anilor 2000-2001. Masa monetară (inclusiv depozitele în valută străină) a crescut cu 40% în 2000 și 36% în 2001, generând o creștere a resurselor financiare. Creșterea rapidă a depozitelor a generat o mărire rapidă a volumului creditelor bancare în economie. Pentru prima dată pe parcursul ultimilor ani, în 2000 valoarea creditelor a crescut cu 18% în termeni reali, iar în 2001 - cu 27%. Cu toate ca rata dobânzii a rămas înaltă constituind 25% în aprilie 2002, băncile au înfruntat probleme în găsirea posibilităților de împrumut suplimentare la un nivel acceptabil de risc. Lichiditatea semnificativă a băncilor comerciale a permis guvernului să extindă termenul scadenței bonurilor de trezorerie nou emise cu rata dobânzii de 4% în mai 2002.

De la sfârșitul anului 2000 până la sfârșitul lunii martie 2002, leul moldovenesc s-a depreciat cu 9% în termeni reali comparativ cu partenerii comerciali ai Moldovei. Performanța actuală solidă a exporturilor confirmă faptul că nivelul cursului de schimb real a fost adecvat pentru a menține competitivitatea. La sfârșitul lunii martie 2002, rezervele internaționale brute ale BNM au constituit 223

milioane USD (2.5 luni de import) menținând, practic, nivelul de la sfârșitul anului 2000 în ciuda fluxurilor financiare externe reduse, a încasărilor din privatizare mai mici decât cele preconizate și a serviciului semnificativ al datoriei externe. Creșterea considerabilă a veniturilor cetățenilor moldoveni ce lucrează peste hotare (la aproximativ 221 milioane USD) a permis achiziționarea de către BNM a unor sume esențiale de valută străină fără tensionarea cursului de schimb și a contribuit la reducerea deficitului contului curent de la 8.5% din PIB în 2000 la 7.5% din PIB în 2001. Exporturile denominate în dolari SUA au crescut în 2001 cu aproximativ 19%. La mijlocul anului 2001 Moldova a aderat la OMC.

Datoria externă publică și cea garantată de stat a Moldovei a însumat 940 milioane dolari SUA în 2001, reflectând reducerea tranșelor noi, inclusiv de la IFI. Ponderea în PIB, a datoriei externe s-a redus la 58% de la 69% în 2000. Negocierile în scopul obținerii unor condiții mai favorabile pentru datoria comercială a Moldovei (care include euroobligațiunile din 1997 și cambiile în favoare OAO Gazprom) sunt în curs de derulare.

Reformele structurale în 2001 au decurs lent, parțial din cauza schimbării guvernului la începutul anului. Acordul dintre autoritățile țării și Banca Mondială de la începutul anului 2002 pe marginea unui credit pentru ajustare structurală (SAC-III) a servit drept un imbold major pentru relansarea reformelor structurale. Guvernul a început implementarea unui șir de măsuri îndreptate spre reducerea sărăciei și ameliorarea mediului de afaceri, inclusiv prin intermediul reformelor în agricultură și privatizare.

La sfârșitul anului 2001 Moldova a adoptat două legi în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

Evaluarea de către Consiliul Executiv

Directorii Executivi au menționat caracterul în continuare solid al politicilor monetară și fiscală de la criza din 1998 și au atenționat asupra necesității primordiale de promovare mai viguroasă a reformelor structurale pentru atingerea unei creșteri economice stabile. În acest context a fost remarcată relansarea reformelor structurale în contextul negocierilor cu Banca Mondială pe marginea SAC III.

Directorii au constatat caracterul vulnerabil al poziției bugetare, cu toate că politica fiscală promovată este prudentă. Ei au recomandat autorităților țării să mențină austeritatea politicii în cauză și să implementeze reforme fiscale necesare pentru crearea unei baze solide pentru buget. Directorii au preîntâmpinat autoritățile că perfecționarea colectării taxelor, suplimentar la reducerea plăților interne aferente dobânzii, va fi necesar în vederea menținerii în 2002 a nivelului preconizat al cheltuielilor non-aferente plăților dobânzii. Autoritățile au fost chemate să se abțină de la reducerea cotei de impozit fără identificarea preventivă a măsurilor de compensare. Directorii și-au exprimat îngrijorarea în legătură cu faptul că restanțele la plăți au început să crească la sfârșitul anului 2001, cu toate că aceste arierate s-au redus pe parcursul primelor luni ale anului 2002. Directorii au subliniat, de asemenea, că sporirea

salariilor non-bugetare pentru angajații sectorului social urmează a fi ajustată la cadrul programat al cheltuielilor.

Directorii au salutat politica monetară austeră continuă a BNM în menținerea prețurilor și a stabilității cursului de schimb. S-a menționat stabilitatea cursului de schimb și consolidarea masei monetare – fapt ce denotă reducerea inflației, relansarea creșterii economice și creșterea resurselor financiare. Directorii au fost de acord cu faptul că regimul flotant al cursului de schimb continuă să fie adecvat pentru Moldova, luând în considerație vulnerabilitatea țării la șocurile externe și au recomandat BNM să limiteze intervențiile ei pe piața valutară în vederea atenuării fluctuațiilor cursului de schimb. Directorii au salutat BNM pentru efortul ei în implementarea regulamentelor prudențiale și asigurarea unui sistem bancar stabil, în special prin intermediul ridicării cerințelor față de nivelul minim al capitalului normativ și adresării problemei creditelor non-performante.

Directorii au menționat că exporturile încă nu au atins nivelul anterior anului 1998, cu toate că recent s-a înregistrat o ameliorare a situației. Directorii sunt îngrijorați de spectrul restrâns al diversificării comerțului și accesul limitat la piețele de export. Directorii au încurajat autoritățile în efortul acestora de a rezista presiunii unor măsuri protecționiste și de a menține regimul actual al comerțului liber; s-a subliniat, de asemenea, conformarea strictă a oricărei protecții ocazionale prevederilor OMC.

Directorii sunt îngrijorați de povara semnificativă a datoriei externe a Moldovei și au subliniat că asistența financiară din partea comunității internaționale – inclusiv sectorul privat – este esențială pentru succesul programului economic al Moldovei și menținerea stabilă a poziției ei externe. În acest context, Directorii sunt mulțumiți de negocierile active purtate de autoritățile țării cu deținătorii de euroobligațiuni și cambiilor emise în favoarea OAO Gazprom în vederea atingerii unui acord bilateral satisfăcător privind reeșalonarea instrumentelor în cauză. Totuși, luând în considerație structura datoriei externe a Moldovei, Directorii au subliniat că obiectivul principal în atingerea unei stabilități externe – și a normalizării relațiilor cu creditorii externi – urmează să se bazeze pe consolidarea conturilor fiscale, perfecționarea managementului datoriei și performanța economică în general.

Directorii au salutat adoptarea recentă a unor legi care vor contribui la consolidarea infrastructurii instituționale pentru o economie de piață, inclusiv legea insolvenței și codul civil. Directorii au urmat autoritățile Moldovei să persevereze în implementarea reformelor structurale și în alte sectoare cheie ale economiei, inclusiv privatizarea și să perfecționeze mediul de afaceri atât pentru investitorii interni, cât și pentru cei externi. Directorii au salutat consolidarea recentă a bazei juridice pentru combaterea spălării banilor și finanțarea terorismului.

Republica Moldova: Indicatorii Macroeconomici, 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003
			preliminar	prognoză	
1. Produsul intern brut și inflația					
PIB în % față de anul precedent, (în termeni reali)	-3.4	2.1	6.1	4.8	5.0
PIB nominal (în mld. lei)	13.8	17.8	20.8	23.2	26.4
Indicele prețurilor de consum (mediu anual) %	39.3	31.3	9.8	6.6	8.4
Indicele prețurilor de consum (la sfârșitul anului) %	43.8	18.5	6.4	8.0	8.0
2. Finanțele publice					
	(în % față de PIB)				
Venituri	27.1	27.6	26.7	27.2	27.1
Cheltuieli	32.5	30.2	27.2	30.0	29.3
Deficit (angajamente)	-5.3	-2.0	-0.7	-2.3	-1.2
Deficit (excluzând finanțarea proiectelor)	-2.6	-0.8	0.5	-1.1	-0.2
3. Agregatele monetare și cursul de schimb					
Baza monetară (%)	41.4	29.8	27.9	14.7	14.7
Masa monetară (M3; %)	32.9	40.3	36.3	20.1	20.8
Viteza (M3, la sfârșitul anului)	5.5	5.1	4.3	4.0	3.8
Cursul de schimb (la sfârșitul anului) MDL/USD	11.6	12.4	13.1	...	...
4. Comerțul exterior					
	(milioane dolari SUA)				
Exportul mărfurilor	475	477	569	619	673
Importul mărfurilor	610	783	882	984	1,082
Deficitul contului curent	-47	-121	-119	-124	-144

în % față de PIB	-3.6	-8.4	-7.4	-7.2	-7.8
Rezervele valutare internaționale	181	218	227	251	319
Grad de acoperire a importurilor prin rezervele valutare (luni)	2.8	2.6	2.5	2.5	2.9
Datoria publică directă și garantată de stat	933	992	940	980	991
în % față de PIB	71.1	69.2	58.3	57.0	53.9

Sursa: Autoritățile Republicii Moldova și estimările FMI, la situația din 26 iunie, 2002

¹ În conformitate cu Art. IV al Statutului FMI, FMI poartă discuții anual cu membrii. Echipa FMI vizitează țara în cauză, colectează informația financiară și economică și discută cu oficialitățile țării rezultatele și politica economică. La întoarcere, echipa pregătește un raport care constituie baza de discuție la Comitetul Executiv. La încheierea discuțiilor, directorul executiv, în funcția lui de președinte al Consiliului, face sumarul prezentărilor Directorilor Executivi și transmite acest sumar autorităților țării în discuție. Acest Comunicat Informativ sumează părerile Consiliului Executiv în baza discuțiilor la CE pe marginea raportului echipei FMI la situația din 10 iulie 2002.